

ધોરણ : 11 ગુજરાતી

પાઠ : 17

ભજન કરે તે જીતે

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) હરિને શી રીતે મૂલવી શકાય ?

➤ હરિને કેવળ સાચી ભક્તિથી મૂલવી શકાય.

(2) કવિ કઈ ખાતાવહી નિભાવવાની ના કહે છે?

➤ કવિ સાચા – ખોટા કર્મોના ખાતાં પાડી એની ખાતાવહી નિભાવવાની ના કહે છે.

(3) ચૌદ ભુવનનો સ્વામી શી રીતે રાજી થાય ?

➤ માનવી થોડી પણ સાચા હૃદયથી હરિવરની ભક્તિ કરે તો ચૌદ ભુવનનો સ્વામી રાજી થાય.

2. નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો.

(1) 'વજન કરે તે હારે' એમ કવિ શા માટે કહે છે?

➤ 'વજન કરે તે હારે' એમ કવિ કહે છે, કારણ કે હરિવરને આપણે આપણી રીતે મૂલવવા જઈએ એટલે કે આપણા સ્વાર્થને પોષવા હરિવરની ભક્તિ કરીએ તો એનાથી હરિવરને નહિ જીતી શકાય. એમાં તો આપણી હાર નિશ્ચિત છે.

(2) પછીતે પડ્યા રહેનારને કવિ શું કહે છે?

➤ પછીતે પડ્યા રહેનાર એટલે કે કેવળ સંસારસુખમાં રચ્યાપચ્યા રહેનારને કવિ કહે છે કે મનુષ્યજન્મ દુર્લભ છે. આ મનુષ્યદેહ મળ્યો છે ત્યારે જીવનમાં સાચા-ખોટાનો વિચાર કર્યા કરીશ તો એનાથી કોઈ લાભ નહિ થાય. તારે કેવળ ભવસાગરમાં સાંસારિક સુખ જ ભોગવવાં છે? ક્યાં સુધી તારે એમાં આમ પડ્યા રહેવું છે ?

(3) કવિ હાર-જીત કોને ગણાવે છે?

➤ જે સાચા મનથી હરિવરનું નિઃસ્વાર્થભાવે ભજન કરે તેને કવિ જીત ગણાવે છે. પોતાને સાંસારિક સુખ મળે એ માટે જે હરિવરનાં સેવાભજન કરે તો તેને કવિ હાર ગણાવે છે.

3. મુદ્દાસર નોંધ લખો.

(1) 'ભજન કરે ઈ જીતે' ગીતને આધારે ભક્તિનો મહિમા વર્ણવો.

➤ હરિવરને પ્રસન્ન કરવાનું એકમાત્ર સાધન એ તેમના પ્રત્યે ભક્તની પ્રેમભક્તિ છે. મનુષ્યદેહ દુર્લભ છે. મનુષ્યને કેવળ સાંસારિક સુખસંપત્તિ જોઈએ છે. માટે હરિવરને પ્રસન્ન કરવા તે સેવા કરે છે, એમનાં ચરણે ધન વરસાવે છે, વ્રત-તપ કરે છે, પણ પરમાત્મા તો સાચી ભક્તિના ભૂખ્યા છે. હરિવરને પામવા અને એમની પ્રસન્નતા મેળવવા માટે કેવળ નિષ્કામભાવે, નિઃસ્વાર્થભાવે ભક્તિ કરે તે જ જીત છે.

સાંસારિક સુખ મેળવવા હરિવરને પોતાના ત્રાજવે તોળવા જાય તો એમાં તેની હાર છે. આમ, 'ભજન કરે તે જીતે' ગીતમાં “પ્રેમીજનને વશ પાતળિયો' પ્રકારના ભક્તિભાવનો મહિમા વર્ણવ્યો છે.

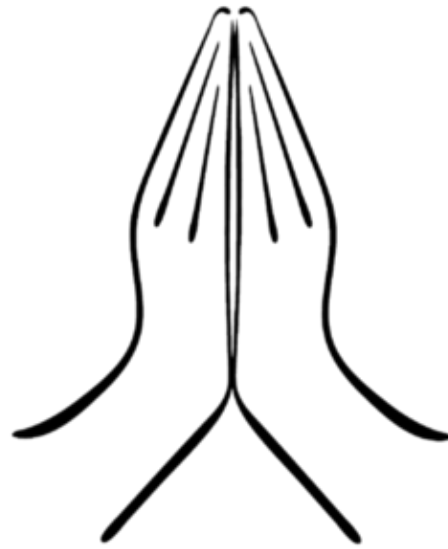
(2) 'ભજન કરે ઈ જીતે' કાવ્યનો ભાવાર્થ સ્પષ્ટ કરો.

➤ 'ભજન કરે તે જીતે' કાવ્યનો ભાવાર્થ : આ સંસારમાં મનુષ્યદેહ દુર્લભ છે. મનુષ્ય આ દેહે હરિની પ્રેમથી ભક્તિ કરે તો હરિવર તેના પર પ્રસન્ન થાય. પણ હરિવરની સેવાભક્તિ આપણને સાંસારિક સુખસંપત્તિ મળે એ હેતુથી, સકામભાવથી કરીએ અને એ દષ્ટિએ હરિવરને મૂલવીએ તો એમાં આપણી હાર છે. એનાથી હરિવર પ્રસન્ન થતા નથી. આપણે સંપત્તિ દ્વારા સેવા કરીને હરિવરને પ્રસન્ન કરવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ.

પણ એમની પાસે સંપત્તિનો ભંડાર છે. આથી હરિવરને
સ્વાર્થવૃત્તિથી મૂલવવાનું છોડી દઈએ અને સાચા હૃદયથી
થોડી પણ ભક્તિ કરીએ તો હરિવરનો પ્રેમ પામીએ અને
હરિવર આપણી પર પ્રસન્ન થાય.

Thanks

For watching